

17:e sön efter trefaldighet -2020 – Lars Borgström (LFS)

Tekster: Psalt 119:137-144; Ords 25:6-13; Efes 4:1-6; Luk 14:1-11; III Mark. 7:1–23

Jesus konfronterades ofta av fariseerna och de skriftlärdade. De klandrade honom för än det ena, än det andra. Det handlade såväl om hans lära om lagen som hans lära om evangelium. Ingenting retade dem så mycket som att han tog emot syndare och t.o.m. hade måltidsgemenskap med dem. Fariseerna fördömde evangeliet, att syndare fick fri och full förlåtelse och fick delta i gemenskapen kring denne nye profet, Jesus, som undervisade om Guds rike. Fariseerna fördömde också Jesu inställning till lagen. Det senare hade till stor del att göra med att de själva hade lagt till en mängd bud, som de menade att alla rättfärdiga var tvungna att följa. Ofta handlade det om vad man fick och inte fick göra på sabbaten, där fariseerna hade utförligare och många fler regler än vad Gud stadgat genom Mose lag. Men ibland, som i dagens text, kunde det också handla om andra regler, om sådant som hade med maten och ätandet att göra. Genom att lägga till lagar till de i Skriften uppenbarade buden kom de i verkligheten, mitt i sin iver att följa Guds bud, ofta i konflikt med de bud som Gud hade gett. Jesus säger därför till dem: ”Ni upphäver skickligt Guds bud för att upprätthålla era egna stadgar” (v 9).

När Luther och de andra reformatörerna på 1500-talet gjorde upp med den romersk-katolska kyrkan var det på frälsningslärans och bibelsynens område de fick utkämpa de hårdaste striderna. Liksom fariseerna förkastade det fria, villkorlösa evangeliet gjorde också påven och hans kyrka detta. Och liksom fariseerna förde vidare sina egna, människogjorda stadgar och band människorna vid dem, hade den romersk-katolska kyrkan vid sidan av Skriften lagt till den kyrkliga traditionen och menade, liksom de menar än idag, att denna är lika gudomlig och bindande som Guds eget Ord i den heliga Skrift.

Frälsning genom *tron allena* och uppenbarelse genom *Skriften allena*, att endast Guds ord i Bibeln skulle vara normgivande för den kristna tron och läran var alltså främmande för fariseerna. Därför hamnade de genast i oförsonlig konflikt med Jesus.

Jesu konflikt med fariseernas uppfattning om uppenbarelsens källa

Jesus godkände naturligtvis hela Gamla testamentet som Guds ord, talat genom den helige Ande, men den muntliga traditionen kallar han ”människobud” (v 7–8). Fariseerna menade däremot att dessa bud var lika gudomliga som dem som finns i de heliga skrifterna. De legitimerade sitt utökade regelverk genom att säga att Skriften, d.v.s. Gamla testamentet, var Guds *skriftliga* uppenbarelse, men till denna kom också den *muntliga* traditionen från Mose. Så tänker man också inom modern judendom.

I dagens predikotext klandrar fariseerna Jesus därför att några av hans lärjungar hade ätit utan att tvätta händerna. Men det står ingenstans i Gamla testamentet att detta är förbjudet. Evangelisten Markus upplyser oss genom denna förklaring: ”Fariseerna och alla andra judar äter nämligen inte utan att först tvätta händerna med en handfull vatten. De håller fast vid de *äldstes stadgar*” (v 3). De äldstes stadgar var alltså de fariseiska lärofädernas tillägg till Guds bud. Jesus svarade därför fariseerna: ”Jesaja profeterade rätt om er, ni hycklare. Det står skrivet: *Detta folk ärar mig med sina läppar, men deras hjärtan är långt ifrån mig. Deras vördnad för mig är meningslös, för lärorna de lär ut är människobud*. Ni överger Guds bud och håller er till människors stadgar” (v 6–8). Se även v 9–13.

I Bergspredikan förklarar Jesus lagens andliga innebörd och tillämpar den på hjärtat. En sådan inträngande undervisning, där han bl.a. säger att den som säger ”ditt dumhuvud” till sin broder är skyldig till Gehenna (Matt. 5:22), tar naturligtvis effektivt bort all fariseism, all egenrättfärdighet och förtröstan på egna gärningar. Jesu uppgörelse med fariseismen och dess muntliga tradition med det utvidgade regelsystemet, som ändå bara rörde sig på ett ytligt plan, gör fattiga syndare av alla som böjer sig för hans auktoritativa undervisning.

Jesu konflikt med fariseernas frälsningslära

Hur sträng Jesus än är i sin lagförkunnelse, lika förlåtande och mild är han då han kallar genom evangelium. Utan att ställa upp några som helst villkor säger han: ”Den som kommer till mig

ska jag aldrig visa bort” (Joh. 6:37). Jesus är syndares Frälsare, Han är till för dem som gjort fullständig konkurs på allt eget. Han säger själv: ”Det är inte de friska som behöver läkare utan de sjuka. Jag har inte kommit för att kalla rättfärdiga till omvändelse, utan syndare” (Luk. 5:31–32).

Man skulle kunna säga att Jesus reformerade den tro som utgått från Gamla testamentet, men som spårat ur genom fädernas stadgar. Han förkastade den muntliga traditionen och fariseernas lagreligiositet.

Eftersom fariséerna menade sig kunna hålla lagen, hade de förstås ett mycket ytligt lagbegrepp. De tänkte att budlydnaden mest handlade om de yttre gärningarna, som människan genom sin fria vilja kunde välja att följa. Fariseerna hade de fromma människornas förtroende och beundran, men de anvisade buduppfyllelsens väg till rättfärdighet. Den fria nåden, evangeliet om frälsning genom Herrens lidande tjänares ställföreträdande död (Jes. 53), var man alldeles blind för.

Vad säger då Jesus om frälsningen? Han menade att det är omöjligt för människan att med sin fria vilja kunna göra det goda och därigenom vara rättfärdig. I dagens predikotext ställer Jesus en diagnos på människohjärtat: ”Inifrån, från människornas hjärtan, kommer de onda tankarna: sexuell omoral, stöld, mord, äktenskapsbrott, girighet, ondska, svek, orgier, avund, hädelse, högmod och dårskap. Allt detta onda kommer inifrån och gör människan oren” (v 21–23). Av ett sådant material, människohjärtat, kan inget gott komma, inget som duger att bygga sin frälsning på. Det är som Paulus säger: ”Jag vet att det inte bor något gott i mig, det vill säga i mitt kött. Viljan finns hos mig, men inte förmågan att göra det goda” (Rom. 7:18).

Synden kan inte övervinnas genom egna ansträngningar. Den kan inte heller tvättas bort genom mänskliga försoningsgärningar. Men Gud kan besegra och utplåna synden. Paulus skriver: ”Det som var omöjligt för lagen, svag som den var genom den köttsliga naturen, det gjorde Gud genom att sända sin egen Son som syndoffer, till det yttre lik en syndig människa. I Hans kropp fördömde Gud synden” (Rom. 8:3). Genom Jesu offer på korset har synden bestraffats och utplånats. Genom trons förening med Honom, och bara genom denna, kan man också leva rättfärdigt och göra det som är gott inför Gud. Jesus sade: ”Jag är vinstocken, ni är grenarna. Om någon förblir i mig och jag i honom, bär han rik frukt. *Utän mig kan ni ingenting göra.*” (Joh. 15:5). Det är omöjligt att utifrån det vanliga, naturliga livets förutsättningar leva i Guds rike.

Två slags religioner i världen

Vi har sett hur fariseerna menade sig kunna bli och vara rättfärdiga genom sina egna gärningar, genom sina strävanden och omsorgsfulla mödor med att följa buden och de religiösa reglerna. Å andra sidan har vi sett hur Jesus erbjuder frälsningen och barnskapet hos Gud alldeles gratis, som en gåva. Vi möter här två helt olika typer av religiositet, två olika vägar till Gud. I Pieper-Muellers *Kristen dogmatik* ställs under rubriken ”Antalet religioner i världen” frågan hur många religioner det finns och vad som kännetecknar dem. Svaret blir följande:

”När vi frågar efter antalet helt olika religioner, framgår av ovanstående redogörelse att det finns två helt olika religioner i världen: Lagens religion, dvs. bemödandet att försonas med Gud genom egna mänskliga handlingar, och evangeliets religion, dvs. den genom evangeliet av Den helige Ande verkade tron, att vi har en nådig Gud genom försoningen som har skett genom Kristus utan våra egna gärningar” (s 7).

Å ena sidan har vi judendom (som är den historiska arvtagaren och fullföljaren av fariseernas religion), islam, buddhism, hinduism, new age, nyhedendom och alla andra religioner man kan tänka sig. Å andra sidan har vi Gamla och Nya testamentets tro, den sanna kristendomen som endast räknar med Jesus och vad Han har gjort. ”Kristus allena” är lösenordet. I Hans namn har i syndernas förlåtelse, rättfärdighet inför Gud och arvslott i himlen. I Hans namn har vi allt vi behöver för både tid och evighet.

Amen.